

OGARNIJ HEJT

**RAPORT Z PROJEKTU
2022**

O PROJEKCIE

Instytut Lema i Enea połączyły siły przy projekcie Ogarnij Hejt, aby wspólnie zareagować na przybierające na sile zjawisko cyberprzemocy. Zgodnie z badaniami NASK aż 3 na 4 uczniów spotkało się z jakąś formą cyberprzemocy, a 1 na 3 nikomu o tym nie powiedział. Te liczby przekładają się na słabnącą z roku na rok kondycję psychiczną nastolatków, a w najgorszych przypadkach także na coraz częstsze dramaty, jak np. próby samobójcze.

Do udziału w tej edycji projektu zaprosiliśmy 30 szkół z całej Polski. Przeprowadziliśmy zajęcia dla uczniów, rodziców i nauczycieli. Bo docieranie do każdej z tych grup jest tak samo ważne. Uczniowie muszą wiedzieć, jak radzić sobie z hejtem i jakie są lub mogą być konsekwencje ich działań w cyberprzestrzeni, a rodzice i nauczycieli muszą zdobywać wiedzę i narzędzia do rozwiązywania tych problemów. Szkoły w ramach projektu otrzymały dedykowane raporty na temat stanu cyberprzemocy w ich placówkach.

Prezentujemy zbiorczy raport zawierający odpowiedzi na pytania przeszło 4 tys. uczniów. Łącznie z nauczycielami i rodzicami w projekcie wzięło udział ponad 5 tys. uczestników.

Zaprezentowana osoba to modelka

**WYŁĄCZ HEJT
WŁĄCZ ROZMOWĘ**

Słowa zostawiają ŚLADY

Jedno krzywdzące słowo to jeden ślad. Ile niewidzialnych śladów nosi przeciętny nastolatek? Ofiary hejtu istnieją obok nas, w sieci. Choć rzadko mówią o tym głośno, mierzą się na co dzień ze skutkami cyberprzemocy.

Dołącz do programu #OgarnijHejt i zapisz szkołę na wirtualne warsztaty.

Wejdź na stronę instytutlema.pl/ogarnijhejt, wypełnij formularz i prześlij swoje zgłoszenie.

STATYSTYKI OGÓLNOPOLSKIE

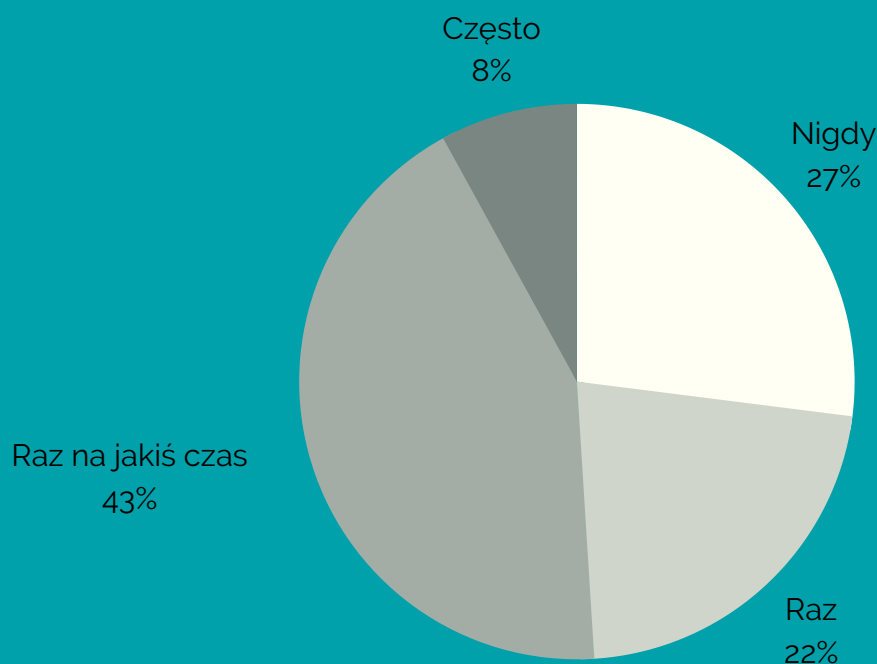
PONAD 5 TYS. UCZESTNIKÓW W 30 SZKOŁACH

Nasi trenerzy odwiedzili szkoły w: Świdniku, Kaszchorze, Złotowie, Ossali, Ostrówku, Gubinie, Czapurach, Pile, Oleśnicy, Wiktorówku, Suchym Lesie, Zielonej Górze, Luboniu, Brzozie, Dobryczu, Wrocławiu, Gniewoszowie, Łańcuchowie, Grąblewie, Goleniowie, Pyrzycach, Poznaniu, Bydgoszczy, Szczecinie, Mielcu, Staszowie, Lublinie i Ursynowie.

Przeprowadziliśmy warsztaty dla uczniów w klasach 7-8 szkoły podstawowej oraz dla kadry pedagogicznej i zainteresowanych rodziców. Łącznie w tej edycji projektu udział wzięło przeszło 4 tys. uczestników. Zebraliśmy wiele doświadczeń i mamy sporo wniosków. Poniżej prezentujemy odpowiedzi na pytania, które zadawaliśmy uczniom podczas zajęć w anonimowych ankietach.

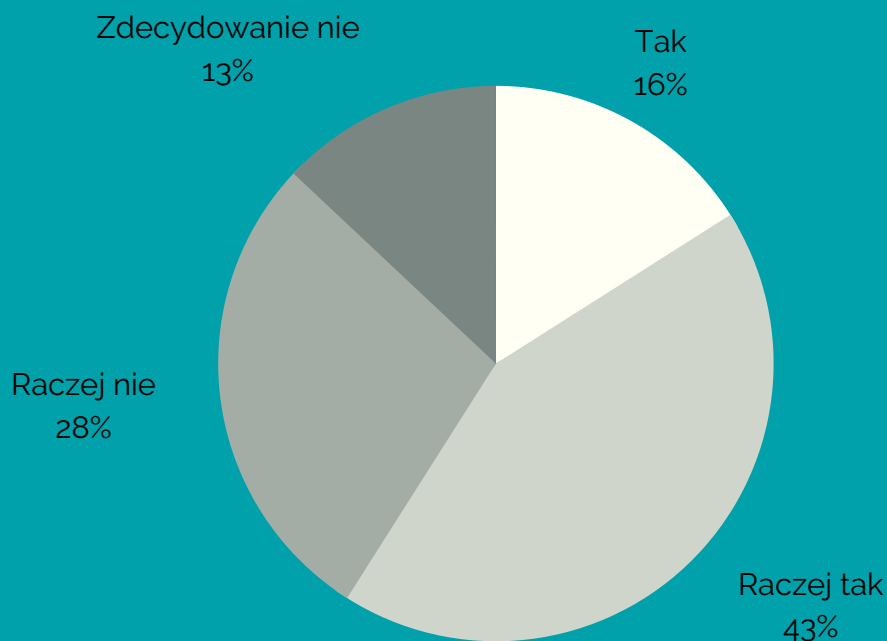
CZY ROZMAWIAŁEŚ/AŚ KIEDYŚ Z RODZICAMI NA TEMAT ZACHOWANIA W INTERNECIE?

Uczniowie w zdecydowanej większości nie rozmawiają z rodzicami na temat tego, co robią w Internecie. Jeśli już to robią, to rzadko. To jeden z głównych problemów, które zdiagnozowaliśmy. Edukacja domowa w zakresie cyberprzestrzeni ciągle stanowi odstępstwo od reguły. Tylko 8% pytanych często rozmawia w domu o zachowaniu w Internecie.

Rodzice często nie są dla swoich dzieci partnerami do rozmowy na temat cyberprzemocy czy szeroko rozumianego cyberbezpieczeństwa. Uczniowie pytani o to podczas warsztatów odpowiadali, że to oni w domach pełnią rolę nauczyciela dla swoich rodziców, a nie odwrotnie. To pokazuje problem: między rodzicami a uczniami nie ma wzajemnego zaufania w tym zakresie i relacji partnerskiej. Zbudowanie jej jest kluczowe, aby skutecznie walczyć z cyberprzemocą. Dzieci często są ze swoimi problemami osamotnione i czują, że rodzice ich nie rozumieją. Dlatego o nich nie mówią.

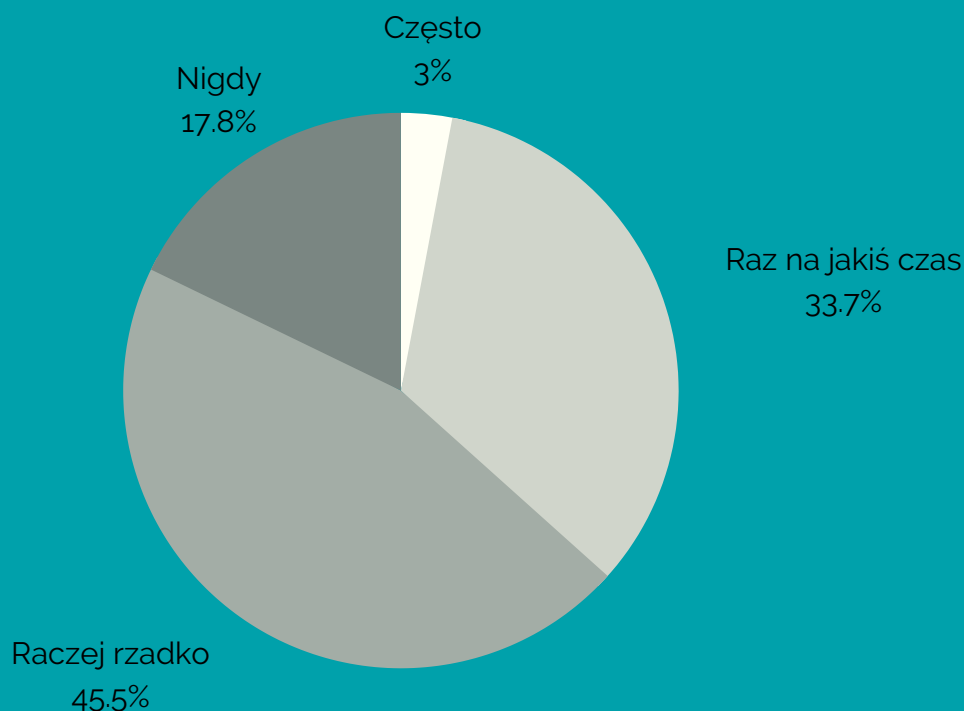
CZY UWAŻASZ, ŻE TWOI RODZICE WIEDZĄ CO ROBISZ I JAK ZACHOWUJESZ SIĘ W INTERNECIE?

Rodzice ciągle zbyt często nie interesują się tym, co ich dziecko robi w Internecie. Nie znają gier, w które grają ich dzieci, platform, na których spędzają wolny czas, influencerów, których obserwują, czy youtuberów, których oglądają. Nie mają też wiedzy o wielu negatywnych zjawiskach, które mają miejsce w cyberprzestrzeni jak chociażby o patostreamingu. Prawie połowa pytaných uczniów deklaruje, że rodzice nie wiedzą, co oni robią w Internecie.

Rodzice rzadko selekcionują i monitorują treści, do których dostęp mają ich dzieci. A rozmowa na temat tego, jak spędzają czas w cyberprzestrzeni jest kluczowa, aby zbudować relacje partnerskie ze swoim dzieckiem i aby móc mu pomóc, gdy zajdzie taka potrzeba.

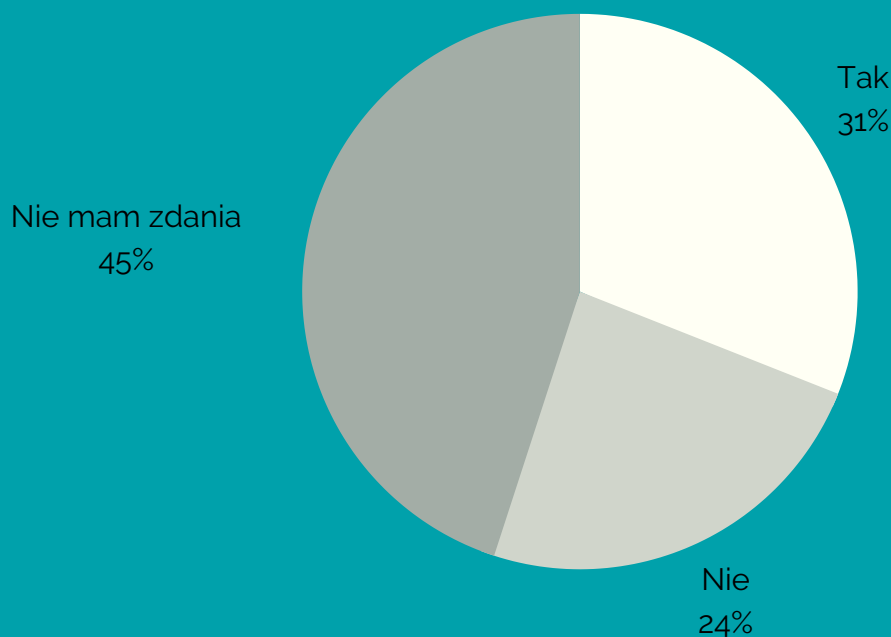
CZY W SZKOLE ODBYWAJĄ SIĘ ZAJĘCIA DOTYCZĄCE INTERNETU, CYBERPRZEMOCY ALBO CYBERBEZPIECZEŃSTWA?

Edukacja szkolna w zakresie cyberprzemocy i cyberbezpieczeństwa jest niewystarczająca.

Uczniowie chętnie uczestniczą w warsztatach Ogarnij Hejt, bo ich tematyka jest im bliska. Ale trzeba też zrozumieć szkoły i nauczycieli. Mają swój program, który muszą zrealizować i nie mogą od niego odchodzić na rzecz zagadnień, których w tym programie nie ma. Ich zakres często wykracza także poza tematykę lekcji Informatyki.

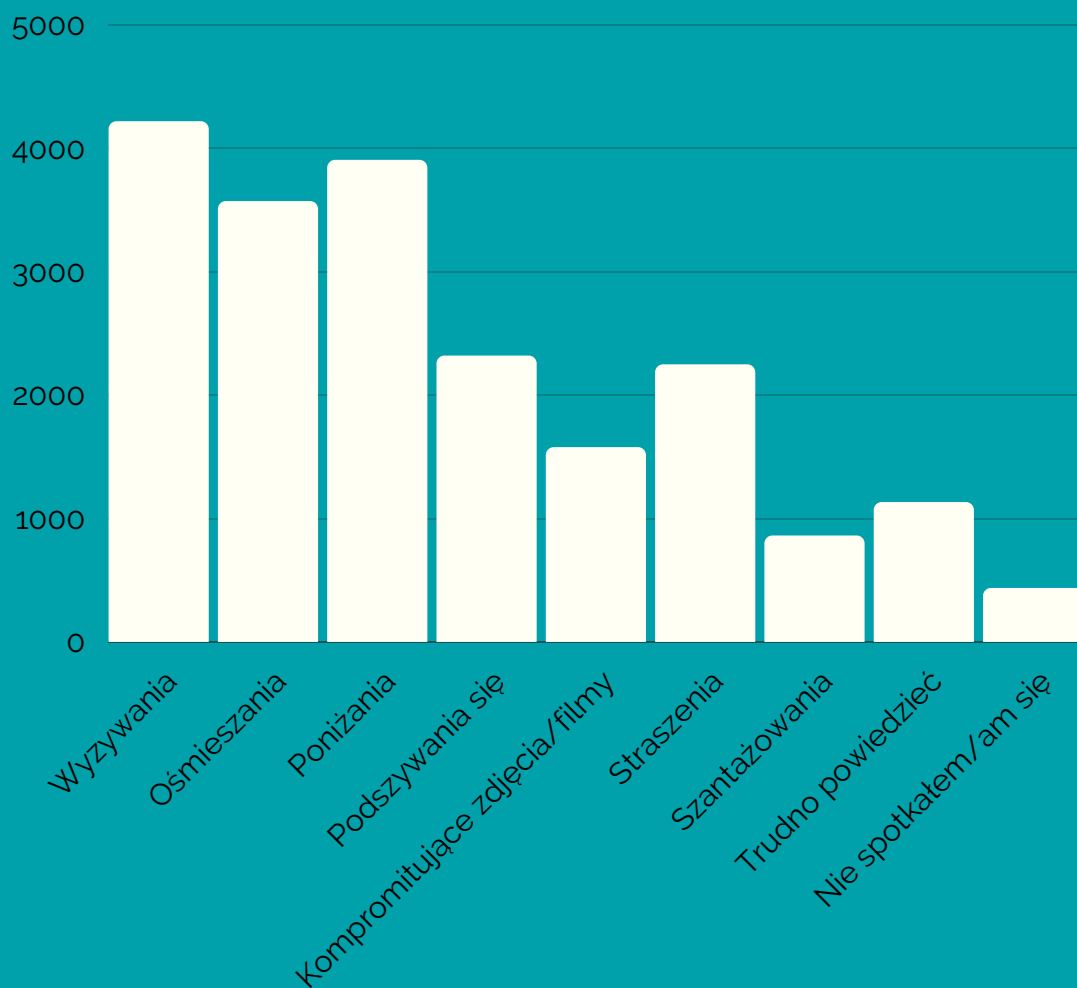
CZY UWAŻASZ, ŻE TEMATY ZWIĄZANE Z INTERNETEM I CYBERBEZPIECZEŃSTWEM POWINNY BYĆ CZĘŚCIEJ PODEJMOWANE NA LEKCJACH W SZKOLE?

Zasadne jest częstsze podejmowanie zagadnień w zakresie cyberbezpieczeństwa, w tym hejtu i innych negatywnych zjawisk.

Chociażby na lekcjach wychowawczych, czy przedmiotowych. Zarówno nasze badania, jak i rzeczywistość, w której coraz więcej problemów w tym zakresie, pokazują, jak paląca jest to potrzeba.

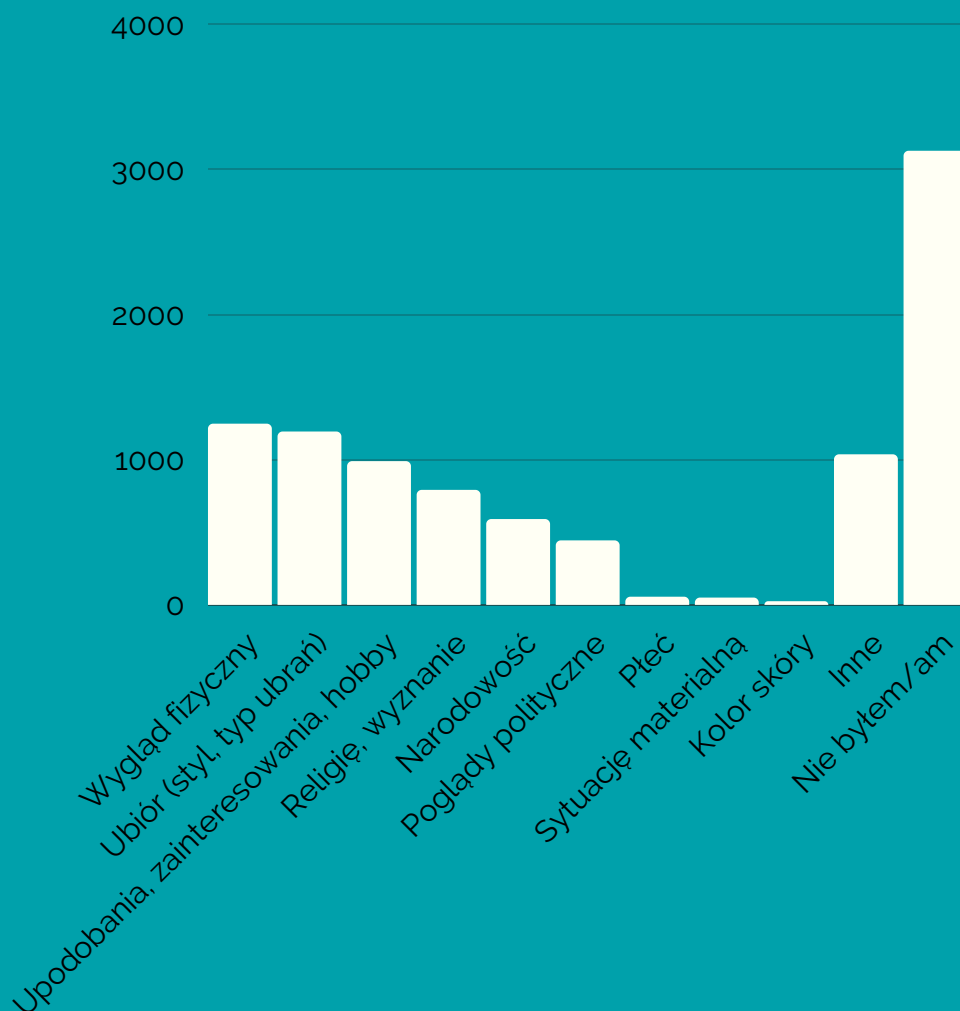
CZY SPOTKAŁEŚ/AŚ SIĘ Z KTÓRYMŚ Z PONIŻSZYCH RODZAJÓW PRZEMOCY INTERNETOWEJ W STOSUNKU DO ZNAJOMYCH?

Cyberprzemoc jest powszechna. Wielu uczniów spotykała się z jej każdym możliwym przejawem i mowa tu nie tylko o wyzywaniu czy ośmieszaniu, ale także o szantażowaniu, straszaniu czy podszywaniu się.

Podczas warsztatów nasi trenerzy edukowali młodzież w zakresie konsekwencji działań w Internecie zarówno tych moralnych, etycznych, jak i tych prawnych. Uczniowie często nie zdają sobie sprawy, że coś, co uważają za niewinny żart, jest złamaniem obowiązującego prawa.

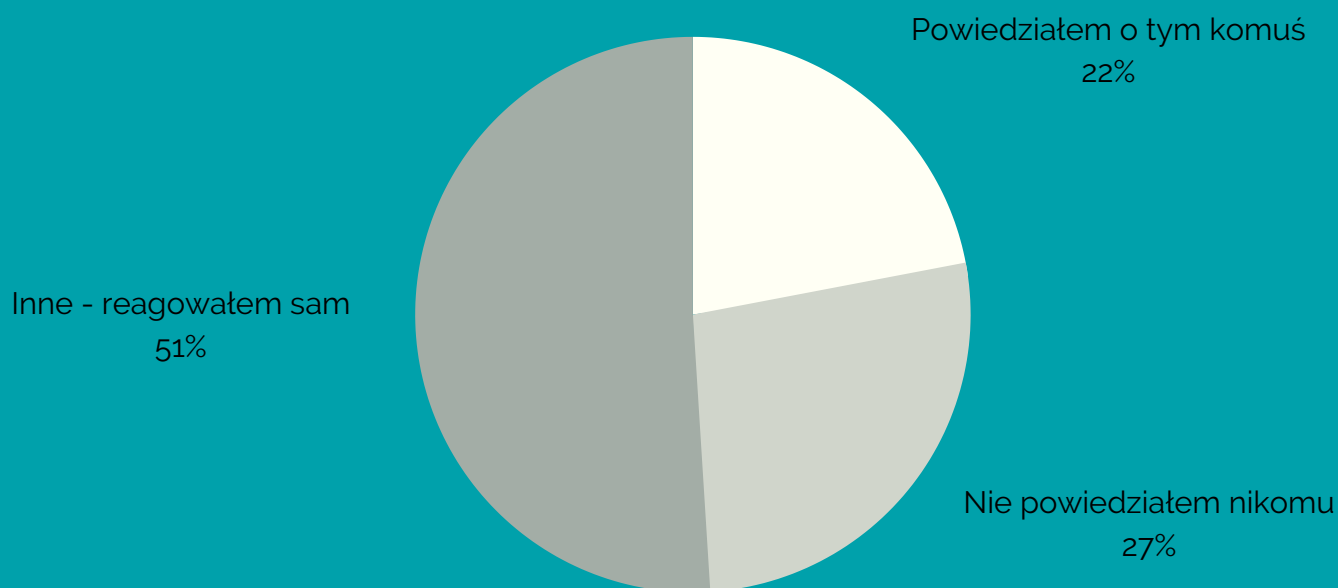
CZY BYŁEŚ/AŚ W INTERNECIE CELEM ATAKÓW ZE WZGLĘDU NA

Najczęstszym powodem hejtu wśród pytanych uczniów są wygląd fizyczny, zainteresowania i hobby oraz styl ubioru. Jednak ciągle wielu uczniów wskazuje, że cyberprzemoc nie dotknęła go osobiście, a dotyczy tylko jego znajomych. Trudno uznać te wyniki za wiarygodne chociażby w świetle pytania "czy spotkałeś się z cyberprzemocą w stosunku do znajomych?", gdzie zdecydowana większość osób deklaruje, że tak.

Powodem tego stanu rzeczy najczęściej jest wstyd. Osoby hejtowane mają trudność z przyznaniem się do tego, często problem zatajają lub starają się bagatelizować. Podczas warsztatów za każdym razem apelowaliśmy o poważne podchodzenie do hejtu, monitorowanie własnych zachowań i szukanie rozmowy i pomocy. Uczniowie dowiadywali się także o metodach powstrzymania hejtera i modelowej reakcji na hejt krok po kroku.

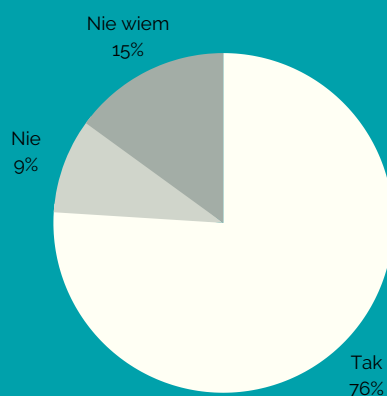
JEŚLI DOŚWIADCZYŁEŚ/AŚ PRZEMOCY INTERNETOWEJ, TO JAK ZAREAGOWAŁEŚ/AŚ?

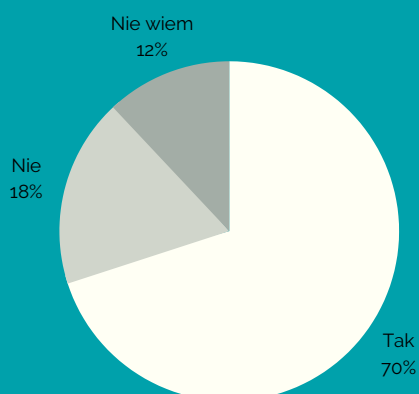
Milczenie. To jeden z największych problemów cyberprzemocy. Ofiary hejtu w odróżnieniu od ofiar przemocy fizycznej nie noszą widocznych na pierwszy rzut oka śladów - nie mają siniaków i zadrapań. Hejt zostawia ślady, ale te niewidoczne, te psychiczne. Dlatego tak ważne jest, aby jego ofiary o nim mówiły, a nie ukrywały tygodniami, miesiącami, często niestety latami. Hejt się kumuluje, zbiera metodą kuli śnieżnej i zdarza się, że coraz częściej dochodzi do tragedii.

To jeden z głównych apeli podczas warsztatów - zarówno do uczniów, jak i do rodziców i nauczycieli. Mówcie i pytajcie. W przeciwnym wypadku hejt może pozostać niewykryty bardzo długo, a osobie która jest jego ofiarą trudno będzie sobie z nim poradzić.

CZY ZGADZASZ SIĘ ZE STWIERDZENIEM, ŻE UMIESZCZANIE W INTERNECIE ZDJĘĆ INNYCH OSÓB BEZ ICH ZGODY MOŻE BYĆ NIEZGODNE Z PRAWEM

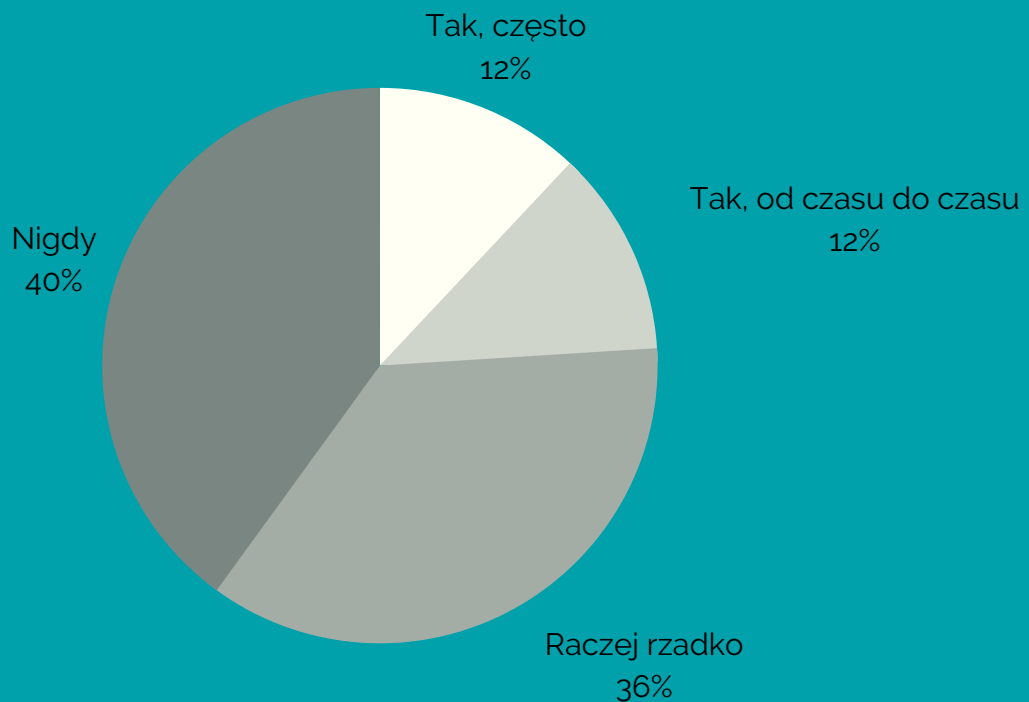

CZY ZGADZASZ SIĘ ZE STWIERDZENIEM, ŻE PODSZYWANIE SIĘ POD INNE OSOBY NA PORTALACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH JEST NIEZGODNE Z PRAWEM?

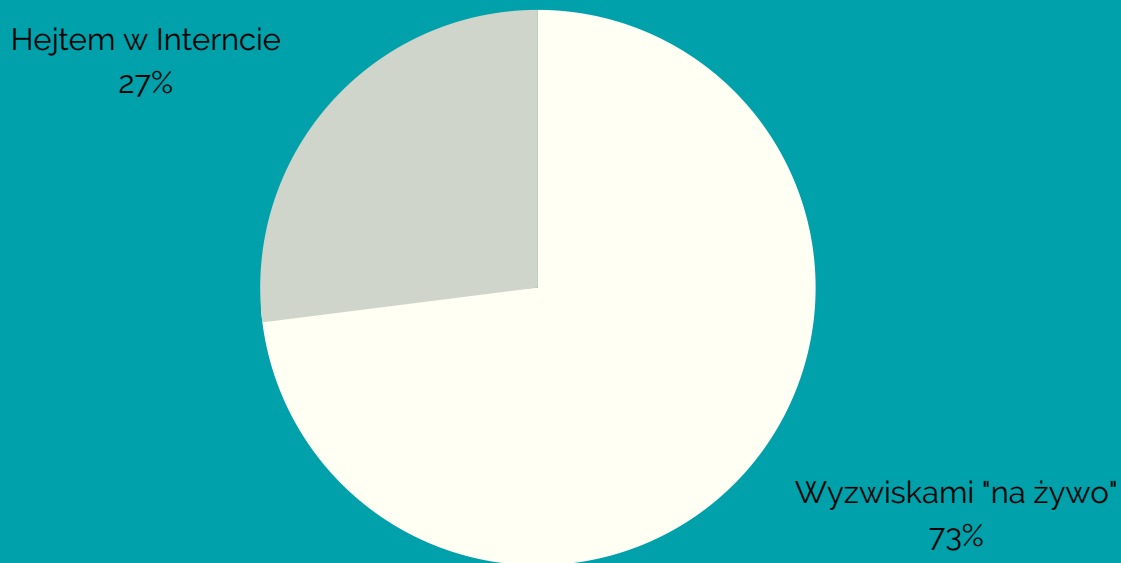
Świadomość uczniów w zakresie tego, co dozwolone, a co niedozwolone w Internecie jest duża. Większość z pytanych wie, że dysponowanie czyjś wizerunkiem bez jego wiedzy lub podszywanie się po kogoś jest niezgodne z prawem. Dużo gorzej jest ze świadomością ewentualnych konsekwencji prawnych. Dlatego podczas każdego warsztatu mówiliśmy również o przepisach prawnych, na które ofiary tego typów ataków mogą się powołać.

CZY KIEDYKOLWIEK PRZEZ TO CO DZIAŁO SIĘ W INTERNECIE CZUŁEŚ/AŚ SIĘ ŹLE?

Obecne pokolenie nastolatków doświadcza depresji dużo częściej niż wcześniej. Z badań przeprowadzonych przez psychologów i studentów Dolnośląskiej Szkoły Wyższej wynika, że 44 proc. nastolatków ma objawy depresji. Cyberprzemoc jest jednym z powodów, które dokładają do tej liczby swoją cegiełkę. Pandemia jeszcze ten problem nasiliła. Lekcje online stały się areną pełną przemocy, od szykanowania na czacie przez przerabianie zdjęć po publikację filmów. Młodzi ludzie zaczęli się bać włączania kamerek, by nie stać się internetowymi memami. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę w roku 2020 średnio dwa razy dziennie reagowała w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia i w większości mowa tutaj o próbach samobójczych nastolatków.

KTÓRĄ FORMĄ PRZEMOCY SŁOWNEJ PRZEJMUJESZ SIĘ BARDZIEJ?

Już prawie 1 na 3 uczniów deklaruje, że bardziej przejmują się tym, co na swój temat przeczyta, zobaczy albo usłyszy w Internecie. Młodzi ludzie mają świadomość tego, że cyberprzestrzeń generuje większe zasięgi i ma tym samym większą siłę rażenia. Wielu z nich bardziej boli negatywny komentarz pod zdjęciem na platformie społecznościowej niż wyzwiska na szkolnym korytarzu. Cyberprzestrzeń jest dla młodych ludzi równoważącą przestrzenią jak życie w "realu".

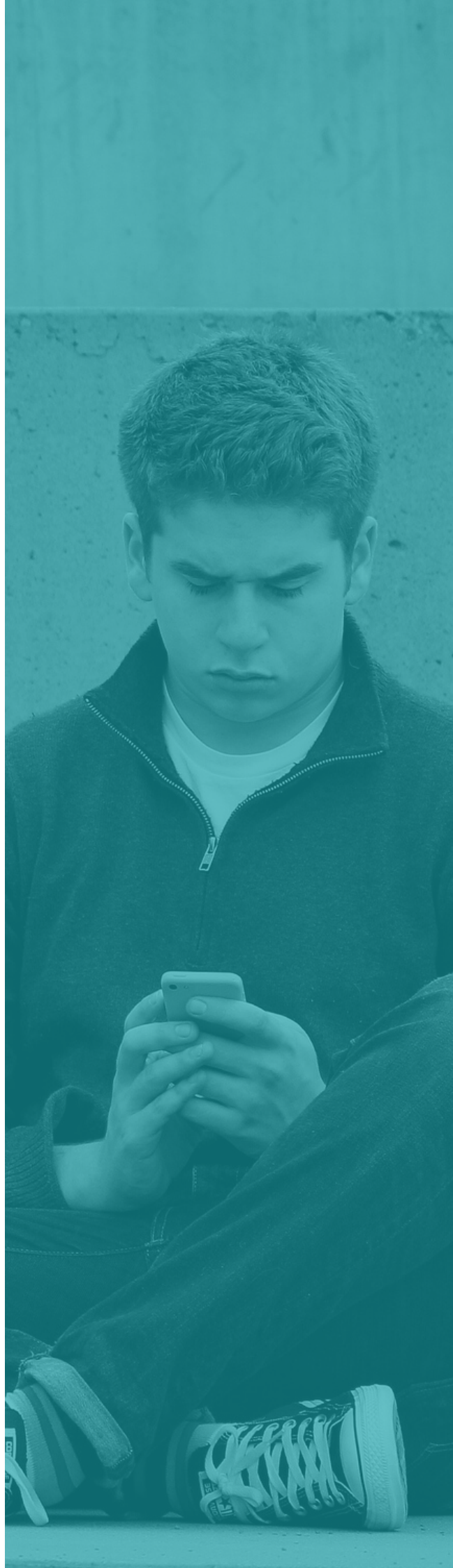
Rodzice i nauczyciele muszą mieć świadomość, że wiele z problemów ich uczniów czy dzieci ma swój początek w Internecie. Dlatego tak ważna jest rozmowa o tym, aby dziecko wiedziało, że poważnie podchodzimy do tych problemów i nie bagatelizujemy ich tylko dlatego, że wydarzyły się w świecie wirtualnym. Bo ten świat dla dzieci jest jak najbardziej realny.

WNIOSKI

Cyberprzemoc to zjawisko o ogromnej skali. Jest w każdej szkole i w każdej klasie. Podczas naszych warsztatów często gołym okiem było widać, kto jest ofiarą, a kto sprawcą. Edukowanie o metodach radzenia sobie z tym problemem jest szalenie ważne, bo w wielu szkołach - zwłaszcza w mniejszych miejscowościach - ten temat ciągle jest niewystarczająco zagospodarowany. Zarówno w szkole, jak i w domu.

Istnieje przepaść między rodzicami i nauczycielami a uczniami w zakresie wiedzy i świadomości na temat cyberprzestrzeni. Żeby móc efektywnie rozwiązywać problemy uczniów, rodzice i nauczyciele muszą stać się dla nich partnerami do rozmowy w tym zakresie. To kluczowe, bo bez tego nie zostanie nawiązane niezbędne porozumienie.

Szkoły chętnie uczestniczą w tym programie, uczniowie są aktywni i zaangażowani. To znak, że takie zajęcia są potrzebne i to najwyższy czas, żeby o edukacji w zakresie cyberbezpieczeństwa zacząć myśleć systemowo.

OGARNIJ

HEJT

TESTEŚ DO NICZEGO

idiotka

GRUBAS

MIĘCZAK

Słowa zostawiają ŚLADY

Dziecko, które znasz, może doświadczać hejtu
lub być jego sprawcą.

Zaprezentowane osoby to modele